

Hədəfdəki Quzanlı: "Sevgilim Vətən!"

qalmışdı... Getməyənlər isə qonşularında evləri darmadağın edən mərmilərdən , əhaliyə xəsarət yetirən dağıntılardan sonra çıxmaq məcburiyyətində qaldılar. Bu səbəbdəndə kənd ərazisi təxminən 70 faiz boşaldılmışdı.

2. Ağır artilleriyanın digər böyük bir hissəsi isə Quzanlı, İmamqulubəyli kəndlərinin ərazisindən keçib gedən Xaçın çayının yatağında yerləşmişdi. Ordan da silahlılar (maili şəkildə) Ağdamın cənub-şərq tərəfinə, təxminən Yusifcanlı, Mərzili və ümumilikdə Qarqarçay-ın sağ sahilini ermənilərdən zərərsizləşdirirdi. Həmin mərmilər də kəndin xüsusən, köçkünlər üçün salınmış qəsəbənin üzərindən keçib gedirdi.

3. Ermənilərin Quzanlına hədəf götürməsinin başlıca səbəbi kütləvi insan qətl, çəşqinlik, pərxən-pərxənlik, inamsızlıq yaratmaq idi. Xalqın qələbəyə olan inamını qura bilsəydilər...Ermənilər çox çalışırdılar ki, ən çox bu fürsətdən yararlanınsınlar. Təmas xəttindən uzaqlaşan yerli sakinlərin məhz Ağdamın mərkəzi hesab edilən Quzanlıya sığınmasını təxmin edirdilər.

4. Quzanlıda yerləşmiş ağır artilleriya taboru, kəndin ortasındakı Ağdam Mərkəzi Xəstəxana, kəndin bir addımlığında olan, Qarabağ zonasında ən böyük hərbi hospital hesab edilən Sarıçalı hospitalı da ermənilərin hədəfində idi. Muğam Evi müharibə vaxtı Qərvərgah kimi istifadə olunurdu və Ağdam ərazisində döyüşün gedişi oradan izlənilirdi.

Yəqin ki, unutmamışıq: Ötən il Rusiya Ermənistanı 400 tondan çox müasir hərbi texnika və vasitələr hədiyyə etmişdi. Özü də proses Tovuzda aktiv döyüşlərin başladığı bir vaxtda başlamışdı və hərbi yüklər Ermənistanı gizli şəkildə çatdırıl-

mışdı. Həmin o təmənnəsiz silahlar soydaşlarımızı hədəf almışdı və evini- eşiğini dağıtmaqla bərabər canını da alırdı.

Yeri gəlmişkən deyim , ora çatandan başımın üstündə , daha doğrusu gözə görünməyəcək bir yüksəklikdən gələn uğultunun dron və Quzanlıya atılan mərmiləri zərərləşdirən aparat olduğunu mənə söylədilər. Məhz o dronların hesabına Quzanlıdakı əsas strateji obyektlərin bir çoxu salamat qaldı.

Asfaltla sütyən topraklar, tanklar, hərbi maşınlar, atışma səsleri, getdiyən əraziləri hədəf alan mərmilər...

Yolların kənarlarında döyüşü müşahidə edən, həyatını böyük bir təhlükəyə saldıqından xəbəri olmayan insanlar... Bir də şəhidlər... Artıq gəlməyə başlayırdı, qan qoxulu tabutlar...

Elə hesab edirəm, oxucularım Ağdam zonasının nə qədər təhlükəli olduğunu mənim təsvirimdən sonra anladı. Bu gündən isə belə bir yerdə 44 gün qalmağın təhlükəsindən danışacağam.

"Səngərdən " çıxıb üst-başımı çırpıdım. Anamın evində ərzaq vardı. Onları hazırlamağa vaxtım yox idi. Evdənlər tələsik gəlmişdim. Özümlə ərzaq gətirmişdim deyəcəyəm mağazaya üz tutdum. Asfaltda polislərdən sədd vardı, deyəsən hərbi kalon keçəcəkdi. "Xalturşıklar" yolun kənarından yığırdırmışdılar. Bir neçə ərzaq mağazası, telefon təmiri və satışı, bir də apteklər açıq idi. İndi üzünə baxmağa da iyrendi-

yim, sosiska, kolbasa, "qaviadina", konserva çörək alıb evə döndüm. Artıq açıqdən ayaqlarım yerimirdi.

Yeməyimi yeyəndən sonra ötən gün döyüşə getmək üçün hərbi komissarlığa üz tutan gənclərlə olan reportajımı hazırlamaq istədim. Kompüterini açıb gözləyirəm Bu arada rayondan kənarıya yaşayan bütün qohum - əqrəbələr hamısı bir-bir zəng edib məni qınadılar. Səhv etdiyimi dedilər, geri dönməyimi məsləhət bildilər. Axxx, səni ana...

Atışma yenidən başladı, naəlac qalıb, yenidən "səngər"ə qayıtdım. Yenə də həyəcanlı səsler, sütyən avtomobillər, Təcili Yardım maşınlarının vahiməli səsi mərimin səsində qarışmışdı.

Sakitcə oturmuşam üstüaçıq, heç nəyə yaramayan səngərimdə. Ağılıma qəribə bir fikir gəlir: Gören mən niyə qorxmuram? Niyə bu qədər sakitəm?"

Xəyalım, ötən illərə uçur...Bu mənim gördüyüm ilk müharibə deyildi axı, həyəcanlanım, qorxum... 1988-ci ilin fevral ayından-1994-cü ilin12 mayına qədər Qarabağda baş verən bütün hadisələrin şahidi olmuşam. O top-tank da mənə tanış idi, gurultuyla gələn mərmilərdə, hər gün evlərə gələn şəhid tabutları da. O vaxtı da əsgər və zabitlərimiz canları-qanları bahasına döyüşürdülər, indi də . Dəyişən heç nə yox idi. Tək bir nüansdan başqa. O vaxt düşündürdük ki, mərmilərin yağışlarına baxmadan dirənilib-durduğumuz kəndi qəflətən mənfur ermənilər işğal edə bilər. İnsanları əsir və girov götürə bilər, qadın və qızların başına Xocalı faciəsini getirə bilər, amma indi o nüans yox idi. O nüans yox idisə, demək, mərmidən ölmək adı, sıradan bir ölüm olardı mənim üçün.. Təki erməni əlinə keçməyəsən...Amma bizim tərəfə erməni diversantların keçməsi haqqında xəbərlər də bitib tükənmirdi. Qorxmurdum, zərrəcən qorxmurdum, sadəcə ölmək istəməyirdim ki, müharibəni sonunu görüm...

Ən əsası isə Qələbəni öz gözümlə görm...

Əntiqə Rəşid

Ədalət.- 2021.- 7oktyabr .S.3

Bu gündən başlayaraq, Vətən Müharibəsində gördüyüm ən xırda depalları belə unutmaddan xatirələrimi yazacağam... Uzaq zaman deyil... Şahidlərimin hamısı sağdı. Onların şahidliyi ilə 10 noyabra qədər silsilə yazımı oxuyarsınız! Yazılarımda başlıqlar dəyişsə də silsilənin adı "Sevgilim Vətən!" olacaq. 27 sentyabrda 10 noyabra qədər...

29 sentyabr- saat 5: 45-dən "müdafiəsiz "səngərin içində qalmışdım. Bir neçə dəfə cəhd elədim ki, elə bu gurultudan, bu tappa-tupdan bir canlı yayım edim. Alınmadı, çünki ərazidə bütün internet şəbəkəsini bağlamışdılar. İstərsən 19 dənə VPN yüklə, xeyri yoxdu. İnternet bağlı idi.

Yuxulu idim, bir az da mərmilərin səsi, yaqın bu üzəndən çəkiliş edib telefonun yaddaşına atmaq da ağılıma gəlmədi. Saat artıq 10 olardı. Hava yenə xoş idi, Günəş bərk vururdu. Göyün üzü tər-təmiz idi... Masmavi... Ateş səsleri qısa arada susanda elə bilirdin ki, heç müharibə deyilən şey də yoxdu.

Əlimi uzadıb "səngərin" yanında yerə basdırılmış, üstünə "krosnu" quraşdırılmış dəmir dirəkdən yapışıb xəndəkdən çıxmağa çalışdım. Üst başım, şəhdən nəmlənmiş toza-torpağa batsa da əsas odur ki, çıxaxa bildim. Qulaqbatırıcı səssizlik çox da uzun sürmədi. Yenə atəş səsleri... amma bu dəfə bir az uzaqdan gəlirdi, başımızın üstündən keçirdi...

Quzanlı çox təhlükəli zona idi. Ən çox mərmiyə tuş gələn Tərtər zonası deyilsə də, dağıntıların bu rayonda daha çox olduğu bildirilsə də, Quzanlı, ümumiyyətlə Ağdam ərazisi azacıq fərqlə Tərtərdən gəri qalırdı...Niyəsini anladım.

1. Uzaqvuran topraklar və digər ağır artilleriya Quzanlı kəndinin alt tərəfində cəmlənmişdi. Yerlilərin dilincə, Bala Quzanlıda . Həmin yerdən Ağdamın ərazisində, strateji obyektlərdən olan 1992-ci ildə Azərbaycan ordusu tərəfindən ələ keçirilən Uzundərə silah bazası olan ərazi, eyni zamanda Şahbulaq, Xaçındərbənd kimi digər strateji yüksəklik və mövqelərdən atılan mərmilərin qarşısı alınır. Bir sözlə, mərmilər hədəflərə məhz Quzanlı kəndinin,bizim evin üzərindən keçib girdirdi. Ona görə də, o kəndlərdə qalmış dinc sakinlərin çıxarılması da vacib idi. Və demək olar ki, Ağdam rayonu ərazisində çox az sayda qadın, uşaq, yaşlı, xəstə